

УДК 330.113.2

Інновації в системі інвестиційного кредитування відтворення основного капіталу

Васюник Т.І.

аспірант кафедри теоретичної та прикладної економіки
Львівського торговельно-економічного університету

У статті показується залежність між рівнем інноваційності економіки та відтворенням основного капіталу. Враховуючи низький рівень інноваційності економіки автором доведено, що провідну роль у відтворенні основного капіталу та забезпеченні економічного розвитку країни в майбутньому будуть відігравати банківські інвестиційні кредити. Зроблено висновок, що потенціал зростання обсягів банківського інвестиційного кредитування тісно пов'язаний із поточним станом реального сектора вітчизняної економіки та провідними тенденціями його подальшого розвитку.

Ключові слова: основний капітал, інновації, інвестиційний кредит, відтворення, кредитні інструменти.

Васюник Т.И. ИННОВАЦИИ В СИСТЕМЕ ИНВЕСТИЦИОННОГО КРЕДИТОВАНИЯ ВОСПРОИЗВОДСТВА ОСНОВНОГО КАПИТАЛА

В статье показывается зависимость между уровнем инновационности экономики и воспроизведением основного капитала. Учитывая низкий уровень инновационности экономики автором доказано, что ведущую роль в воспроизводстве основного капитала и обеспечении экономического развития страны в будущем будут играть банковские инвестиционные кредиты. Сделан вывод, что потенциал роста объемов банковского инвестиционного кредитования тесно связан с текущим состоянием реального сектора отечественной экономики и ведущими тенденциями его дальнейшего развития.

Ключевые слова: основной капитал, инновации, инвестиционный кредит, воспроизведение, кредитные инструменты.

Vasyunyk T.I. INNOVATIONS IN THE SYSTEM OF INVESTMENT CREDITING OF FIXED CAPITAL REPRODUCTION

It is showed in the article the dependence between the level of innovation of the economy and the reproduction of fixed capital. Considering the low level of economy innovation, it is proved by the author that bank investment credits will play a leading role in the reproduction of fixed capital and ensuring economic development of the country in the future. It is concluded that the potential of growth of volumes of bank investment crediting is closely connected with the current tendency of the real sector of the state economy and the leading tendencies of its further development.

Keywords: fixed capital, innovations, investment credit, reproduction, credit instruments.

Постановка проблеми. Вирішення ключових проблем інвестиційного кредитування відтворення основного капіталу тісно пов'язане із поточним станом реального сектора економіки та провідними тенденціями його розвитку протягом останнього періоду. В той же час, як показує зарубіжний досвід, здатність підприємств залучати інвестиційні банківські кредити безпосередньо залежить від рівня їх інноваційного розвитку та здатності до розширення діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження теоретичних і практичних аспектів впливу рівня інноваційності економіки на відтворення основного капіталу здійснили такі вчені як: В. Иванов [1], Я. Кривич [2], О. Кундицький [3], С. Леонов [2], Е. Мировский [1], М. Перзекє [4], Б. Пшик [5] та інші вчені.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є проведення аналізу ролі і значення

інновацій в процесі відтворення основного капіталу. Для досягнення мети необхідно простежити залежність між рівнем інноваційності економіки та відтворенням основного капіталу.

Виклад основного матеріалу. Для активізації інвестиційного кредиту, як джерела фінансування відтворення основного капіталу необхідна інноваційна складова національної економіки. В своїх судженнях ми виходимо з того, що одним з основних показників, який характеризує інноваційну спрямованість економіки, є загальна наукоємність ВВП. У США, Японії та країнах Західної Європи даний показник знаходиться приблизно на рівні 2,5-3 %. За прогнозом на 2015 р. передбачається його поступове підвищення. Подібна тенденція простежується і в країнах Південно-Східної Азії, Китаї та Індії. Натомість в Україні наукоємність ВВП з кожним роком скорочується і зараз становить близько 1 % [1, с. 57].

Такий низький показник, на наш погляд, можна пояснити низьким рівнем інноваційної активності суб'єктів господарювання, а як відомо фінансування інновацій має вагомий вплив на кінцевий обсяг реалізації готової продукції. Для доведення цієї тези візьмемо до уваги той факт, що на ринку України реалізовується значна кількість імпортованої продукції то стає цілком очевидний факт наявності платоспроможного попиту та відсутності якісної пропозиції від вітчизняного виробника. Враховуючи те, що у світовій практиці фінансування інновацій є пріоритетом інвестиційного кредитування, а також використовуючи економетричний аналіз дослідимо залежність обсягу реалізованої продукції від фінансування інновацій (рис. 1).

На основі проведеного дослідження було встановлено наявність щільного лінійного зв'язку між обсягами реалізованої продукції та фінансуванням інновацій в Україні. Це підтверджується високим значенням коефіцієнта детермінації. Дане дослідження ще раз підтверджує висунуту раніше тезу про те, що активізація інвестиційного кредитування здатна прискорити інноваційний розвиток, який в свою чергу виступає каталізатором економічного зростання. Аналогічно дослідимо залежність між обсягом реалізованої продукції та капітальними інвестиціями (рис. 2).

Узагальнюючи дані цих двох проведених нами досліджень напрошується висновок про

однаковий вплив на обсяги реалізованої продукції як капітальних інвестицій так і обсягів фінансування інновацій в Україні. Ми погоджуємось з думкою М. Б. Перзеке [4, с. 99] про те, що такий висновок є нелогічним, оскільки інновації повинні відігравати більш важливу роль. Крім того, логічним є також пояснення дослідника, який аргументує це двома причинами: по-перше, в Україні досить мала питома вага інвестицій спрямовується на фінансування інновацій, що в сумі з низькими обсягами дає невеликий ефект на економічний розвиток; по-друге, є всі підстави вважати, що впровадження інновацій в основному відбувається у тих галузях економіки, які формують досить невелику частку національного ВВП, у той же час в галузях, що складають основу вітчизняної економіки, фінансування інновацій здійснюється на досить низькому рівні, оскільки це не вичерпано ресурс старих технологій. Якщо взяти до уваги питому вагу зношених основних засобів у національній економіці то наявна ситуація представляє загрозу для її розвитку [3].

Враховуючи низький рівень інноваційності економіки візьмемо на себе сміливість передбачити, що провідну роль у відтворенні основного капіталу та забезпеченні економічного розвитку країни в майбутньому будуть відігравати банківські інвестиційні кредити, тому важливим, з точки зору доцільності є розгляд чинників кредитування відтворення

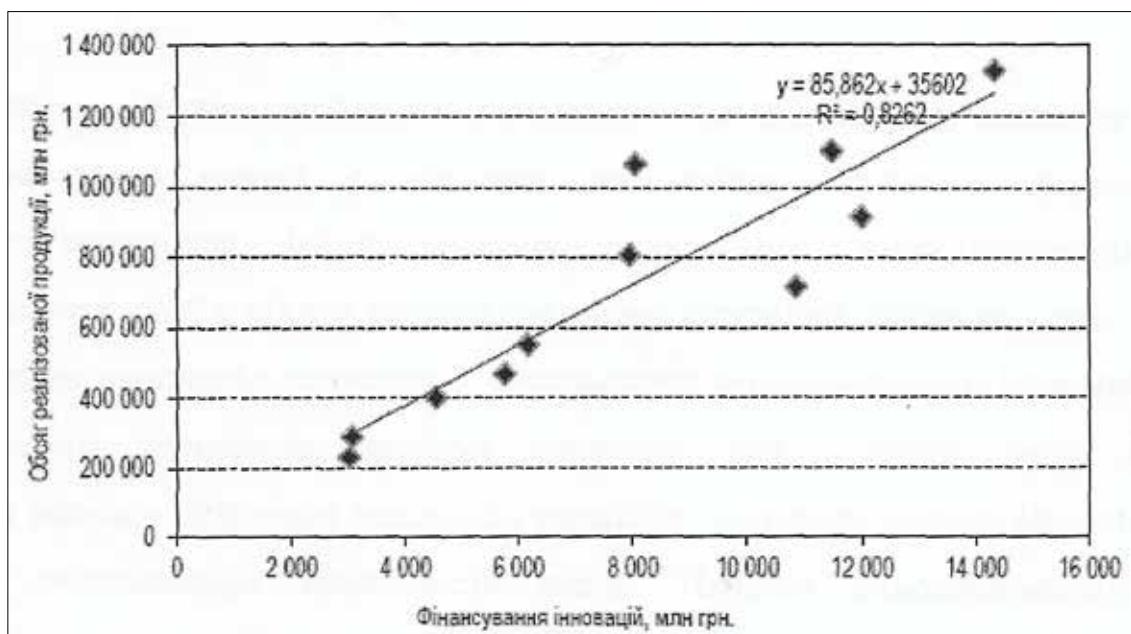
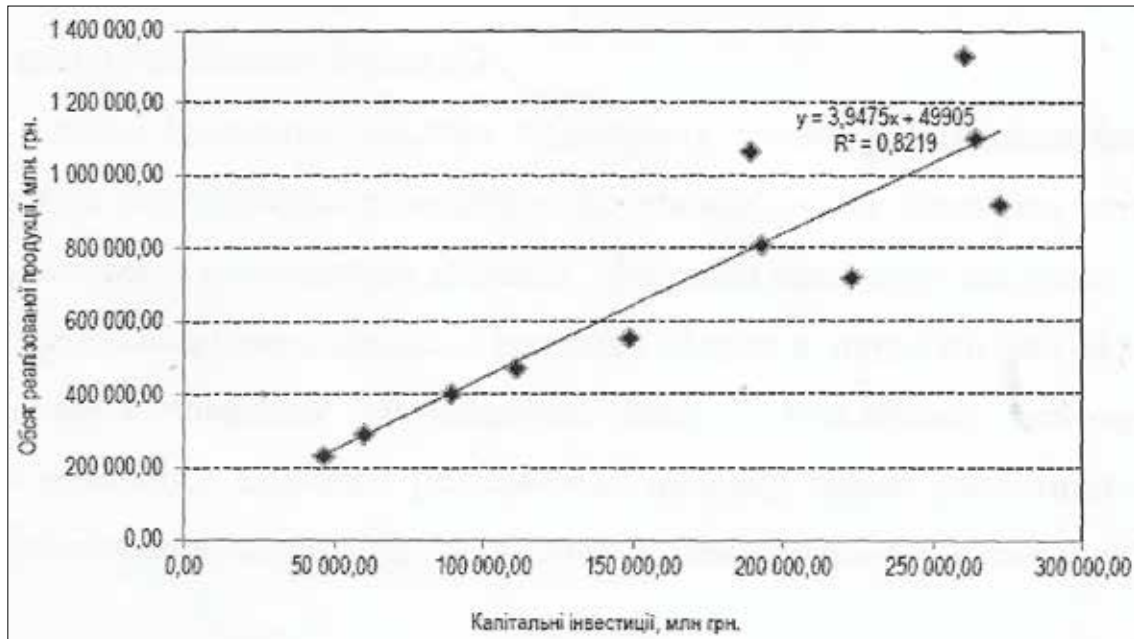

Рис. 1. Залежність обсягу реалізованої продукції від фінансування інновацій в Україні

[розрахунки автора]

Рис. 2. Залежність обсягу реалізованої продукції від капітальних інвестицій в економіку України

[розрахунки автора]

основного капіталу та їх можливих наслідків (табл. 1).

Як бачимо банківське інвестиційне кредитування являє собою складний процес, який підпорядковується численним факторам. Структурованість системи банківського інвестиційного кредитування визначається його механізмом. Під механізмом банківського інвестиційного кредитування розуміється сукупність організаційних дій, спрямованих на проведення і регулювання кредитного процесу [6, с. 27].

Основними елементами механізму банківського інвестиційного кредитування є об'єкти, суб'єкти кредиту і його забезпечення.

До об'єктів інвестиційного кредитування у вітчизняній економічній літературі відносять: нове будівництво, розширення, реконструкція, устаткування, будівель, землі; модернізація діючих підприємств; науково-технічні розробки, що мають фундаментальне і прикладне значення, фінансуються державою та корпораціями та забезпечують поворотний потік доходів у визначені договором строки та інші об'єкти основного капіталу.

Суб'єктами інвестиційного кредитування можуть виступати кредитори, інвестори, позичальники, гарантійні фонди, замовники, страхові компанії, забудовники, інжиніринго-консалтингові фірми, а також державні органи управління [7, с. 9].

Під забезпеченням розуміється "комплекс правових, економічних та організаційних

інструментів і заходів стимулювання позичальника до своєчасного і повного виконання своїх зобов'язань і задоволення інтересів кредитора у разі їх невиконання" [8, с. 467]. До способів забезпечення кредиту відноситься штраф, пеня, застава, поручительство, банківська гарантія [8, с. 472].

Висновки та пропозиції. Підсумовуючи вищенаведений матеріал, вважаємо за необхідне виокремити ряд напрямів активізації банківського кредитування відтворення основного капіталу (рис. 3). До яких віднесено нами:

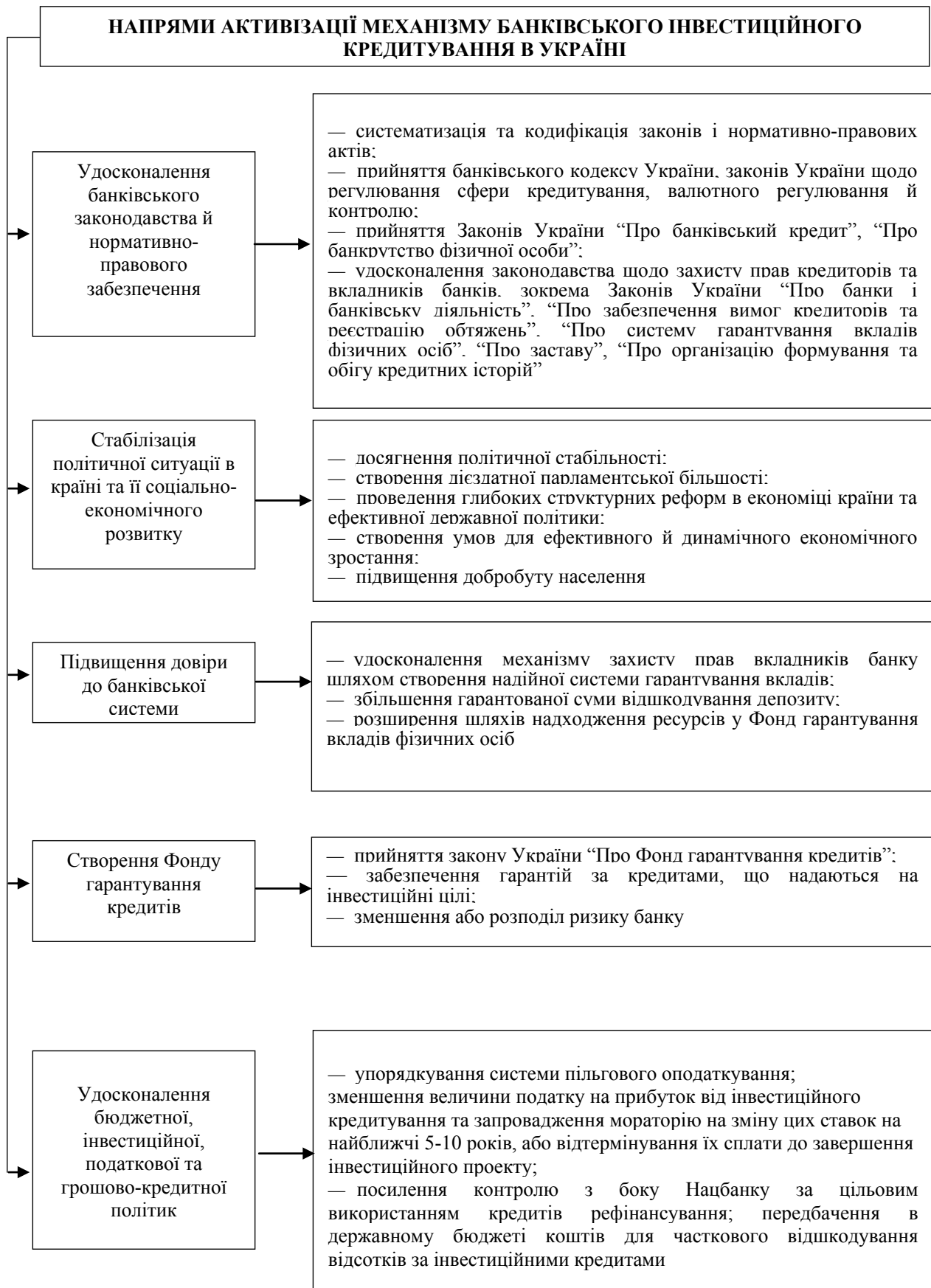
- удосконалення банківського законодавства й нормативно-правового забезпечення;
- стабілізація політичної ситуації в країні та її соціально-економічного розвитку;
- підвищення довіри до банківської системи;
- створення Фонду гарантування кредитів;
- удосконалення бюджетної, інвестиційної, податкової та грошово-кредитної політик тощо.

Ми повністю погоджуємось з думкою Б. Пшика [5, с. 59] про те, що на сьогодні ці напрями перебувають у площині загально-економічних процесів у країні, що потребує активізації спільних зусиль усіх учасників кредитного

процесу: держави, Національного банку України, банків та інших фінансово-кредитних установ.

**Чинники впливу на банківське кредитування інвестиційної діяльності
в Україні та їхні наслідки [2, с. 18]**

Чинники впливу	Наслідки впливу чинника
Екзогенні чинники:	
фаза економічного циклу, у якій перебуває економіка країни	зниження доходів підприємницьких структур, інвестиційної активності реального сектора економіки, що, у свою чергу, призводить до скорочення прибутковості банківської інвестиційної діяльності, зниження ліквідності й надійності банку загалом
рівень соціально-економічної та політичної стабільності в країні	поширення негативних, «панічних» настроїв у суспільстві провокує соціальну напруженість, невпевненість у стратегічній економічній політиці держави, відтік іноземних інвесторів тощо
рівень корупції та бюрократії	розширення тіньової економіки, яка становить реальну загрозу національній безпеці, стримує соціально-економічний розвиток держави, негативно впливає на всі сфери суспільного життя: економіку, політику, управління, соціальну й гуманітарну сфери, громадську свідомість, міжнародні відносини з іншими країнами тощо
структура та стабільність банківської системи	стабільність банківської системи значною мірою залежить від рівня та якості управління ризиками. Водночас зазначимо, що банківській діяльності притаманна низка ризиків: кредитний, ліквідності, зміни процентної ставки, валютного курсу - недосконала практика управління якими може становити суттєву загрозу для надійності банківської системи
рівень інфляції	за умов високих темпів інфляції банки, що здійснюють кредитування інвестиційної діяльності, опиняються в нерівних умовах із банками, які обслуговують поточні потреби комерційних структур. Адже кредитна діяльність за рахунок залучення довгострокових, надто дорогих кредитних ресурсів завдає збитків банкам, що, у свою чергу, спричиняє високий рівень процентних ставок за користування кредитами, що робить довгострокові інвестиційні кредити невідповідними для потенційних інвесторів
законодавче й нормативно-правове забезпечення	в Україні загалом діє близько ста законодавчих і нормативних актів, які регулюють інвестиційну діяльність. Але більшість із них характеризується мінливістю, нечітким змістом, розпорошеністю, суперечливістю й нестабільністю правових положень, що регулюють кредитну та інвестиційну діяльність. Фактично одні й ті самі правові документи містять статті, які припиняють чи скасовують дію попереднього документа в повному обсязі, у тому числі й щодо гарантій від зміни законодавства
політика оподаткування доходів від кредитно-інвестиційних операцій	велике податкове навантаження негативно впливає на ефективність роботи банків, оскільки змушує їх занижувати прибуток до оподаткування. А відсутність будь-яких податкових пільг дестимулює банківські установи до інвестиційної діяльності.
Ендогенні чинники:	
капіталізація банків	банки з низькою абсолютною капіталізацією є вразливішими у випадку фінансової кризи; низька відносна капіталізація робить їх вразливішими до поглинань із боку іноземних банків. Окрім цього, висока частка іноземного капіталу підвищує чутливість вітчизняної банківської системи до криз
недостатній обсяг власного капіталу банку	низький обсяг власного капіталу банківської системи може обмежити розширення обсягів банківського кредитування інвестиційної діяльності. Однак, як свідчить практика, для успішної роботи банки не можуть використовувати лише власний капітал. У різних країнах співвідношення між власним і залученим капіталом може відповідати таким співвідношенням: від 1:10 до 1:100. В Україні воно відповідає межі 1:20, а саме: нормативне значення показника залучених і позичених коштів не має перевищувати розмір власного капіталу більше ніж у 12 разів. Зауважимо, що сучасний рівень капіталізації вітчизняних банків неспроможний задовольнити потреби довгострокового банківського кредитування інвестиційної діяльності
нестабільна, ризикова ресурсна база банків	мала частка депозитів у пасивах і висока в залишках на рахунках підприємств і організацій, невідповідність структури пасивів та активів, перевага в залучених коштах короткострокових зобов'язань, тобто загальний фонд акумульованих коштів недостатній для забезпечення не тільки інвестиційних, а й виробничих процесів у реальному секторі економіки

Рис. 3. Напрями активізації банківського кредитування відтворення основного капіталу в Україні

Таким чином, на основі проведеного в даному параграфі дослідження можемо стверджувати, що потенціал зростання обсягів банківського інвестиційного кредиту-

вання тісно пов'язаний із поточним станом реального сектора вітчизняної економіки та провідними тенденціями його подальшого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Иванов В. Ф. Мониторинг научной и инновационной деятельности как основа для принятия решений в области инновационной политики / В. Ф. Иванов, Е. Д. Мировский // Экономика: анализ, прогноз, регулирование. – 2014. – № 9. – С. 56-62.
2. Леонов С. В. Інвестиційний банківський кредит в системі кредитних інструментів стимулювання соціально-економічного зростання в Україні / С. В. Леонов, Я. М. Кривич // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2014. – Вип. 2. – С. 17-23.
3. Кундицький О. О. До питання необхідності державного регулювання інноваційного розвитку факторів виробництва / О. О. Кундицький // Вісник Львівського університету. – Серія економічна. – Вип. 49. – 2013. – С. 211-217.
4. Перзеке М. Б. Вплив банківського інвестиційного кредитування на розвиток галузей національної економіки / М. Б. Перзеке // Вісник Української академії банківської справи. – 2013. – № 1. – С. 94-100.
5. Банківська діяльність в Україні: проблеми, перспективи розвитку, напрями вдосконалення : [наукова доповідь] / за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Б. І. Пшика. – К. : УБС НБУ, 2008. – 119 с.
6. Полунін Л. В. Проблеми та шляхи розвитку інвестиційного кредитування в умовах нестабільної економіки / Л. В. Полунін // Актуальні інноваційні дослідження : наука і практика. – 2009. – № 2. – С. 27-32.
7. Грицай Т. Л. Інвестиційне кредитування, його сутність та значення в сучасних умовах господарювання / Т. Л. Грицай // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 14. – С. 7–10.
8. Сергеев И. В. Экономика организации : учеб. пособие / И. В. Сергеев. – М. : Финансы и статистика, 2007. – 576 с.

REFERENCES:

1. Ivanov V. F. Monitoring nauchnoy i innovatsionnoy deyatel'nosti kak osnova dlya prinyatiya resheniy v oblasti innovatsionnoy politiki / V. F. Ivanov, E. D. Mirovskiy // Ekonomika: analiz, prognoz, regulirovanie. – 2014. – № 9. – S. 56-62.
2. Leonov S. V. Investitsiyniy bankivsk'iy kredit v sistemi kreditnikh instrumentiv stimulyuvannya sotsial'no-ekonomichnogo zrostannya v Ukraïni / S. V. Leonov, Ya. M. Krivich // Global'ni ta natsional'ni problemi ekonomiki. – 2014. – Vip. 2. – S. 17-23.
3. Kundits'kiy O. O. Do pitannya neobkhdidnosti derzhavnogo regulyvannya innovatsiynogo rozvitku faktoriv virobnitstva / O. O. Kundits'kiy // Visnik L'vivs'kogo universitetu. – Seriya ekonomichna. – Vip. 49. – 2013. – S. 211-217.
4. Perzeke M. B. Vpliv bankivs'kogo investitsiynogo kredituvannya na rozvitok galuzey natsional'noï ekonomiki / M. B. Perzeke // Visnik Ukraïns'koï akademii bankivs'koï spravi. – 2013. – № 1. – S. 94-100.
5. Bankivs'ka diyal'nist' v Ukraïni: problemi, perspektivi rozvitku, napryami vdoskonalennya : [naukova dopovid'] / za zag. red. kand. ekon. nauk, dots. B. I. Pshika. – K. : UBS NBU, 2008. – 119 s.
6. Polunin L. V. Problemi ta shlyakhi rozvitku investitsiynogo kredituvannya v umovakh nestabil'noï ekonomiki / L. V. Polunin // Aktual'ni innovatsiyni doslidzhennya : nauka i praktika. – 2009. – № 2. – S. 27-32.
7. Gritsay T. L. Investitsiyne kredituvannya, yogo sutnist' ta znachennya v suchasnikh umovakh gospodaryuvannya / T. L. Gritsay // Investitsii: praktika ta dosvid. – 2011. – № 14. – S. 7–10.
8. Sergeev I. V. Ekonomika organizatsii : ucheb. posobie / I. V. Sergeev. – M. : Finansy i statistika, 2007. – 576 s.